

Koluvere loss — kui korda teha, siis elitaarne ja aristokraatne

Läänemaa kolme tähtsama ajaloomälestise hulka kuuluvast Koluvere lossist võib ajapikku saada rikaste eakate pansionaat, ruumi jagub ka turismi- ja konverentsikeskusele

Lehte Ilves
lehte@le.ee

Tänavu jaanuaris Koluvere lossi ostnud omanikud tahavad esimese tööna puhastada lossi ümbristava veekogu setetest, remontida lossi juurde viivat silda ja lappida kohati läbi jooksvat katust.

Omanikud taotleavad keskonnainvesteeringute keskuselt abi lossi ümbristava veekogu põhja puhastamiseks. Veeteede ametilt tellitud uuring näitas, et 1975. aasta puhastusest möödunud ajaga on Liivi jõe paisjärve sadestunud meetri jagu muda.

„Muda on nii peenike, et hõljub kolm päeva klaasis, ei setti põhja,” kirjeldas üks lossi omanikke Arvo Oorn. „Paisud hoiavad vett kinni ja loomulik puhastumine ei toimi.”

Lossisaarele viiva osaliselt varisenud kaarsilla taastamise projekti on muinsuskaitseamet kinnitanud, kuid töö tellimisega jäid omanikud hiljaks. Silaremontijad on juba sellesuviste töödega hõivatud, tunnistab Oorn.

Kohati läbi sadava katuse kohta pole omanikel veel kindlat tegevuskava. „Peame projekti tellima ja otsustama, kas lapime auke või remondime torni,” arutles Oorn. „See ei sega hilisemaid töid.”

Oorn tunnistas, et ei suuda sel suvel kuigi palju ette võtta. Vaja on projekte teha ja kõik etapid läbi käia, uurida rahastusvõimalusi.

„Nipet-näpet saame teha, aga nii me ka ei taha, et üldse välja ei ilmu ja midagi ei tee,” ütles Oorn. „Endal ka hea, kui midagi oleme teinud.”

Loss ootab julgeid ideid

Läinud nädalal kutsusid omanikud Koluvere lossi ja selle uute omanikega tutvuma muinsuskaitseajaloolasi, projekterijaid jt, kellega tuleb omanikel edaspidi tihedat sidet pidada ja koostööd teha.

Ajaloo instituudi teadur, Eesti mõisaarhitektuuri parimaid tundjaid Ants Hein tunnistas, et harilikult kutsutakse ajaloolasi ja muinsuskaitseajaloolasi, kui midagi

on juba valmis.

„Ei pruugi midagi halvasti olla, aga palju kohtab keskpärasust,” tunnistas Hein. „Palju raha ja vähe mõistust!”

Koluveret pidas Hein suurte võimalustega lossiks, selle arhitektuur annab tegusemiksiks palju võimalusi.

Heinaga on päri kamuinsuskaitseameti peadirektori kt Riin Alatalu — lossi seisukord võimaldab omanikel julget lähenemist. Lossist saab teha väga viletsa, aga ka väga uhke maja.

„Lubame, et me lossi küprokiga üle ei löö,” tõotas Oorn. „Ainuke, mis siia ei sobi, on valla muuseum — ta on selleks liiga suur,” arvas Hein. „Lossi sobiks hotell, konverentsikeskus, restoran.”

Omanikud on varem viidanud võimalusele, et lossist võiks saada pansion oma eluõhtu eksklusiivses keskkonnas veetvatele keskmisest rik-

kamaile eakaile.

„Midagi ilusat võiks siia tulla,” jäi üks omanikke Aivar Reivik tuleviku asjas üldsõnaliseks. „Võiks olla natuke majutust ja natuke üritusi.”

Vene impeeriumi ajalugu

Küsimusele, kui palju kulub raha lossi kordategemiseks, vastas Reivik, et ei hakka sellega oma tuju rikkuma.

Kunstiajaloolane Jüri Kuuskemaa ütles, et kui ta oleks 30 aastat noorem ja tal oleks 100 miljonit krooni ning kui ta leiaks veel ka firma, kellel on 500 miljonit krooni, võtaks ta lossi käsile.

„Inimene, kes selle lossi kordategemisega hakkama saab, võib rõõmsalt surra,” lohus Kuuskemaa omanikke. „Kui te vajate telepaatilist poolehoidu, siis me tunneme teile kaasa.”

Kuuskemaa meenutas, et aastaid tagasi, kui ta Koluvere lossi ümber ja-

lutas, küsis temalt üks mees: „Kas te olete 7. majavalitsusest?”

„Ei, üheksandast,” vastas Kuuskemaa. Küsija jäi rahule. Kuuskemaa sõnul nimetaks lossi viimase poolesaja aasta asukaid „originaalideks”.

„Siin lossis on olnud palju kuulsaid „originaale”,“ õhkas Kuuskemaa. „Kui nad kõik lossi välja panna, hõlmaks see suure osa Vene impeeriumi ja Eesti ajaloo.”

Mälestused on veel elus

Metsateadlase ja koduloolase Lembitu Tarangu lapsepõlv mõõdus Koluvere lossis. Vanaisa oli lossi viimane aednik, tädid aga Buxhoevdente ajal virtinad ja teenijad.

Nende meenutuste kohaselt elasid härrad talvel Saksamaal, Koluveres käisid nad suvel ja jõulude ajal.

Lossilau-

dad olid lehma täis, üle päeva viidi piima Risti jaama. Aias oli üle saja õunapuu ja paarsada marjapõõsast. Paarisaja ringis roospõõsaid oli 30 sordist.

Aias oli neli kasvuhoonet, neis kasvatati viinamarju ja aprikoose, troopilisi taimi ja köögivilja. Mis ajal ka lossi omanikud Koluverre ei tulnud, alati pidi kasvumajast olema värsket supirohelist võtta.

Tarang meenutas, et esialgu oli ta vanaisa krahvi toapoiss, aga toapoissil saanud villand täismehel igal hommikul pükse jalga aidata. Nii hakkaski vanaisa aednikuks.

Lauakombed olnud Koluveres ka isevärki, krahvid lasknud kõhutult ja proua õelnud: ega tervist tohi ju rikkuda!

Koluvere loss on heas seisukorras ja sellele otstarvet kavandades võib lasta fantaasial vabalt lennata.

SAMAL TEEMAL

Koluvere lossi kaks uut omanikku Arvo Oorn ja Aivar Reivik. 4 × ARVO TARMULA

Koluvere lossi omanikud

Argonfeld ostis Lääne maavalitsuse oksjonilt Koluvere lossi 11 miljoni krooniga.

„6–7 suurt džippi või loss 15 hektaril ja 700 aastat ajalugu — kas nende vahele saab võrdusmärki panna!” võrdles Oorn ostuhinda.

Pool kinnisvaraga tegelevast Argonfeldist kuulub elektrimootoreid ja -generaatoreid tootvale ASile Volta.

„Volta stantsime tuhandete kaupade mootoreid, vastukaluks tahaks teha ka midagi ilusat, millest jääks jälg ja

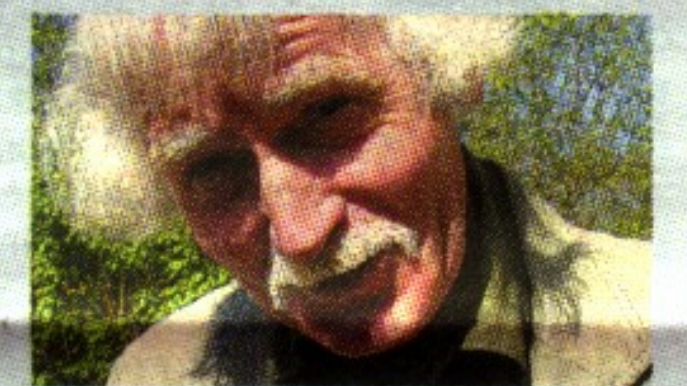
mille üle me ise uhkust tunne- me,” põhjendas Oorn lossiomanikuks hakkamist.

1905. aasta revolutsiooni 100. aastapäeva puhul ilmunud artikleist leidis Oorn uue seose Volta ja Koluverre vahel. Nimelt ei saanud töölised 1905. aasta detsembris Estonias oma koosolekut teha ja pidasid selle Voltas. Koosolekul osalenud lätlased õhutanud: Lätis juba põletatakse mõisaid, mida teie, mehed, veel ootate!

Mehed kogunudki salga ja läinud Läänemaale mõisaid põletama. Esimesena võetud ette Koluvere loss. Teel sinna rüüstati viinakööke ja kõrtse.

KOMMENTAAR

Kunstiajaloolane Jüri Kuuskemaa, kui õdus oleks elada nii paksude müüride taga?

See on nii romantiline koht. Ainuüksi akendest avanevad vaated on meeliülendavad.

Inimestel on eelarvamused, et kui on paksud kivimüürid, siis on need kõhedad. Kui müürid on hooldatud ja soojaks köetud, ei ole neis tubades kliimahüppeid nagu betoonhoonetes. Et kui läheb soojaks, tunned ennast hästi vaid vannis, ja kui läheb järsku külmaks, siis lõdised.

Müürid annavad toeka tunde. Ajaloolises hoones võib tekkida illusioon, et lähed ise ka 700 aasta vanuseks.

Müüride vahelt võib ju ka välja minna, vaadata vesiroose, jalutada pargis, sõita paadiga paistiikidel, kurameerida, amüseerida ja memoreerida — tunda ennast siin ajaloolises pargis oivaliselt.

See on midagi väga elitaarset, aristokraatset ja eksklusiivset. Usun, et inimesed võiksid siin oma viimaseid eluaastaid nautida ja tunda end oivaliselt, kui loss on hästi korda tehtud ja viimistletud.

